

WIJKACTIEPLAN POELENBURG

Wijkactieplan Poelenburg

Poelenburg is een van de 40 wijken in Nederland waarvoor de minister voor Wonen, Wijken en Integratie een charter voor verbetering wil sluiten met de gemeente. In het Wijkactieplan is gekozen voor acties waarmee het Rijk en de gemeente de wijk en haar bewoners echt verder helpen bij het verbeteren van de fysieke, sociale en economische condities voor een goed, veilig en stimulerend leefklimaat. De acties uit het Wijkactieplan sluiten aan bij de toekomstvisie uit het Masterplan Poelenburg.

Het Wijkactieplan is tot stand gekomen in samenspraak met:

- Bewoners (o.a. Wijkoverleg Poelenburg)
- Ondernemers
- Woningcorporaties Rochdale, Parteon en ZVH
- Stichting Welsaen
- Scholen
- CWI en UWV
- Politie Zaanstreek Waterland
- Zorg- en Welzijnsinstellingen

Dit wijkactieplan is op 4 september 2007 vastgesteld door het college van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Zaanstad.

Op 12 september 2007 is het Wijkactieplan geaccordeerd door de betrokken partijen.

Wijkactieplan Poelenburg

1.0 Inleiding

Dit Wijkactieplan Poelenburg vormt de basis voor een overeenkomst ('charter') tussen het Rijk en de gemeente Zaanstad, dat in oktober 2007 wordt ondertekend. Minister Vogelaar van Wonen, Wijken en Integratie maakt met deze overeenkomst extra energie en middelen vrij om positieve ontwikkelingen in wijken als Poelenburg te versnellen.

Poelenburg heeft deze impuls hard nodig. Alle partijen die betrokken zijn bij de vernieuwing van de wijk hebben samengewerkt bij het opstellen van dit Wijkactieplan, dat wij hier met trots presenteren.

Leeswijzer

In dit Wijkactieplan geven wij een korte impressie van de wijk Poelenburg.

Vervolgens bespreken we in kort bestek het Masterplan voor de wijk, dat in de afgelopen twee jaar is opgesteld. Het Masterplan (opgesteld door de gemeente en drie woningcorporaties) biedt een kader voor de broodnodige herstructurering van de wijk in de komende tien jaar. Bij het opstellen van dit Wijkactieplan hebben we vanzelfsprekend voortgebouwd op de analyse die het Masterplan bevat van problemen en kansen in Poelenburg. Het Wijkactieplan maakt het mogelijk aanvullende maatregelen en investeringen door te voeren die grote positieve effecten zullen hebben op de leefbaarheid van de wijk. Zo kunnen de verbeteringen in Poelenburg, die met het Masterplan worden beoogd, tot een duurzaam succes worden gemaakt.

Wij hebben besloten onze voorstellen in dit Wijkactieplan te clusteren rond drie grote thema's: het sociale programma, de verbetering van de milieukwaliteit, en de aanpak van de veiligheid in de wijk. In deze thema's komen de vijf 'vingers' (wonen, werken, leren, integreren, veiligheid) alle aan bod.

2.0 Portret van Poelenburg

De wijk Poelenburg ligt in het zuidoosten van Zaandam, op een kilometer van het stadscentrum, en op een steenworp van het groene buitengebied van Zaanstad. Het is een typische jaren zestig wijk, met veel hoogbouwflats op een rijtje. Aan de randen van de wijk vinden we een beperkt aantal eengezinswoningen en 'portiekflats'.

In de wijk wonen bijna 8.000 mensen in 3.150 woningen. Ruim de helft van de huurwoningen behoort tot de goedkope voorraad, met huren tot € 350 per maand. Verder vinden we in Poelenburg praktisch alleen middeldure woningen (huur tot € 500). De hoeveelheid koopwoningen is beperkt, met een klein aantal duurdere koopwoningen tegen het park aan.

Circa 60% van de bevolking van Poelenburg is allochtoon, 52% komt uit niet-westerse landen. Het is de enige wijk in Zaanstad waar niet-westerse allochtonen (vooral Turken) zo'n groot aandeel uitmaken. In Poelenburg wonen ruim 2000 kinderen en jongeren onder de 24 jaar, waarvan het leeuwendeel allochtoon. Onder de autochtone bewoners vinden we juist veel 55-plussers (bijna 40% van deze categorie bewoners).

Poelenburg is een van de armste wijken in de stad, het besteedbaar inkomen van de huishoudens ligt fors onder het Zaanse gemiddelde. Het aantal huishoudens dat afhankelijk is van een bijstandsuitkering bedraagt 14%, drie keer zo hoog als gemiddeld in de stad. Bijna

9% van de beroepsbevolking staat ingeschreven als werkzoekend (Zaanstad als geheel: 5%), een kwart daarvan bevindt zich op grote afstand van de arbeidsmarkt ('Fase 4') In de wijk vinden we veel gezinnen die structureel moeten leven van een (zeer) laag inkomen. Ze lopen grote kans in de schulden te raken, en kunnen daar vervolgens niet of nauwelijks meer uitkomen. De koopkracht in de wijk is laag. Het gaat dan ook niet goed met de twee kleine buurtwinkelcentra: toenemende leegstand, continue achteruitgang.

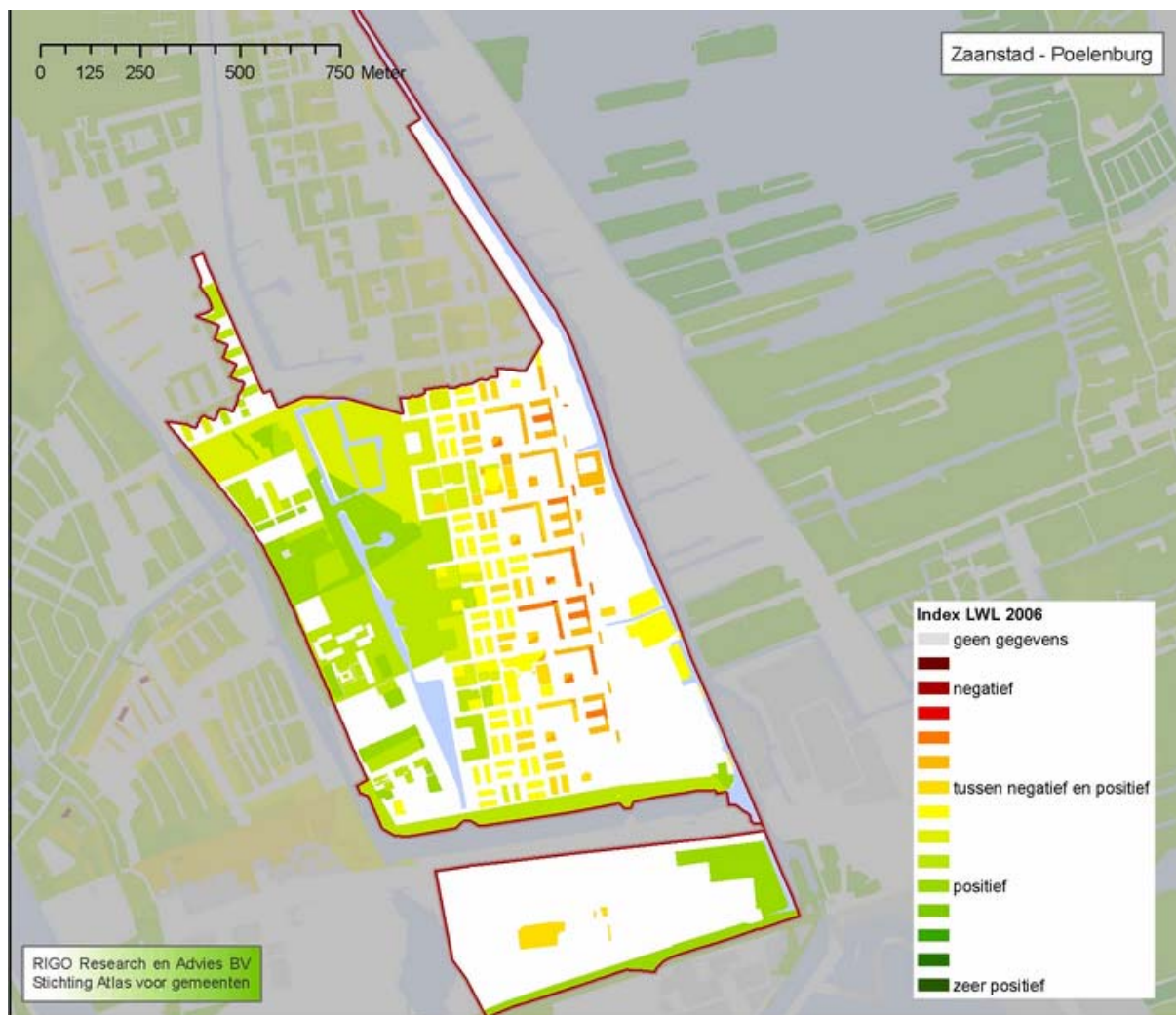
Onder de jongeren in de wijk komt veel schooluitval voor, vooral bij de overgang van VMBO naar MBO. Met name allochtone vrouwen in de wijk blijken relatief vaak in sociaal isolement te verkeren. Voor ouderen, maar ook voor jongeren, biedt de wijk te weinig welzijnsvoorzieningen en culturele mogelijkheden. Ruimte en geld voor culturele activiteiten ontbreken. Er is geen professioneel beheer en ondersteund centrum voor jongeren. Het gros van de sportvoorzieningen ligt buiten de wijk. Een positieve uitzondering hierop is Chokugym, een sport- en boksschool die letterlijk en figuurlijk midden in de wijk gevestigd is, waar buurtbewoners en vrijwilligers veel tijd insteken. Een van de initiatieven die laten zien wat een potentieel er in Poelenburg schuilt!

Het verloop in de wijk is groot. Vier op de tien huishoudens wonen korter dan vijf jaar op hun huidige adres, zes op de tien korter dan tien jaar. Vooral in de hoogbouwflats zien we een snelle doorstroming. Poelenburg is een opvangwijk voor starters en andere groepen die zijn aangewezen op goedkope huisvesting. De binding aan de wijk is door de vele verhuizingen beperkt. Bijna de helft van de bewoners zegt zich in Poelenburg niet veilig te voelen (45%, in Zaanstad als geheel is dat 20%).

Het ontbreekt in de wijk aan ontmoetingsplaatsen waar mensen elkaar vanzelfsprekend tegenkomen. Zo is er geen enkele school in Poelenburg. Zelfs de basisscholen waar de kinderen van Poelenburg naartoe gaan liggen buiten de wijk. De wijk voert de verkeerde lijstjes aan, ook als het gaat om gezondheid en welbevinden van de bevolking. In dit deel van Zaanstad voelen bewoners zich het minst gezond, en komen de meeste gezondheidsklachten voor.

Poelenburg is de afgelopen jaren in een neergaande spiraal beland. Het blijkt een zware opgave om die negatieve tendens om te buigen. Een van de cruciale problemen: zodra het mensen economisch en sociaal beter gaat vertrekken ze uit Poelenburg. Sociale stijgers kunnen nu nog geen wooncarrière maken in de wijk, bijvoorbeeld omdat er te weinig eengezinswoningen zijn.

Dit is het moment om definitief een einde te maken aan de gestage achteruitgang. Gemeente, corporaties, ondernemers en bewoners hebben de afgelopen jaren de handen ineen geslagen om een Masterplan Poelenburg op te stellen. De meeste aandacht gaat daarbij uit naar die delen van de wijk, die in onderstaand leefbaarheidskaartje uit de Landelijke Wijkmonitor Leefbaarheid als negatief worden gekenschetst. Daar wordt de komende jaren de grootste inspanning verricht. Het Actieplan Krachtwijken maakt het mogelijk om de aanpak tot een duurzaam succes te maken, en te voorkomen dat de wijk na de nieuwe investeringen opnieuw terugzakt.

Illustratie: leefbaarheidskaartje Poelenburg (ministerie van VROM, juli 2007)

2.1 Masterplan Poelenburg

Alle partijen die zich betrokken voelen bij Poelenburg hebben de afgelopen jaren hard gewerkt om een plan op te stellen voor de herstructurering van de wijk. In 2004 zijn prestatieafspraken gemaakt door gemeente en de woningcorporaties Parteon, Rochdale en ZVH voor het gebied Zaanstad Zuidoost. Het ontwikkelen van een Masterplan voor Poelenburg is één van die afspraken.

Er werd een uitgebreide analyse gemaakt van de problemen en de kansen in de wijk, en een visie ontwikkeld op de toekomst. Dit alles in nauwe samenspraak met ondernemers en bewoners in Poelenburg. Op basis van deze analyses werd een sociaal, economisch en fysiek programma opgesteld. Fysieke maatregelen zijn nodig om sociale en economische verbeteringen te bereiken.

In juni 2007 presenteerden gemeente en corporaties het Masterplan Poelenburg aan de bevolking. De reacties waren positief, ook al was van meet af aan duidelijk dat het Masterplan een sober plan is. Gemeente, corporaties en andere betrokkenen hebben gewoekerd met beperkte financiële middelen.

De inzet van het Masterplan wordt als volgt omschreven: *“Het masterplan schetst de contouren van een nieuw Poelenburg. Een levendige wijk waar bewoners trots op zijn. Een wijk waar bewoners niet meer wegtrekken, maar wooncarrière maken. Een cultureel gevarieerde wijk, met meer mogelijkheden voor ontmoeting, integratie en zelfontplooiing. Een veiligere wijk, waar bewoners meer betrokken zijn bij hun leefomgeving. Een wijk die, ruim veertig jaar na haar ontstaan, ook een prettige en veilige leefomgeving biedt aan haar oudere bewoners, autochtoon en allochtoon.”*

De volgende ingrepen vormen samen de kern van het Masterplan:

- Poelenburg krijgt (voor het eerst) een eigen basisschool. Een van de scholen uit omliggende wijken wordt verplaatst naar Poelenburg en vormt daar het hart van een Brede School.
- Rondom de Brede School komt een groot aantal sociale voorzieningen, zoals een Centrum voor Jeugd en Gezin, een gezondheidscentrum (huisartsen, apotheek), en een activiteitencentrum.
- Er komt een sociaal programma voor Poelenburg, dat zich met name richt op woon/zorgbehoeften van ouderen, sociale activering en gezinsondersteuning, op sport en vrijetijdsvoorzieningen voor de jeugd in de wijk, op ontmoeting tussen burgers, integratie en veiligheid.
- De ‘groene driehoek’ langs de A8 wordt bij de wijk getrokken, hier komen aantrekkelijke woningen aan het water. Een voorwaarde voor deze cruciale verbetering is echter, dat de hinder door geluid en fijnstof van de A8 kan worden beperkt.
- Er komen 275 huizen bij in de middeldure sector, zodat sociale stijgers in de wijk kunnen blijven wonen.
- 150 extra woningen voor senioren.
- Kwalitatief slechte flats worden afgebroken, door de nieuwbouw stijgt het aantal woningen netto met ongeveer 260.
- De twee zieltogende winkelcentra, waar ondernemers geen toekomst meer in zien, worden vervangen door één nieuw winkelcentrum. De ondernemers zien dit als een kans om meer koopkrachtig publiek te trekken. Een van de oude winkelcentra wordt geschikt gemaakt voor startende bedrijven. In de nabijheid van het nieuwe winkelcentrum komt een bedrijfsverzamelgebouw.
- Een nieuwe, directe ontsluiting van Poelenburg maakt de wijk beter bereikbaar voor het autoverkeer. In de Ontwikkelingsvisie Zaandam Zuidoost is de wens voor een nieuwe ontsluiting van Poelenburg uitgesproken. Een aantal ontwikkelingen pleiten vanuit verkeersoogpunt voor een nieuwe ontsluiting. Dit zijn: de aanpassing van de aansluiting van de Wibautstraat op de Thorbeckeweg (toekomstige afwikkelbaarheid VRI kruispunt), de beoogde uitbreiding van de woningvoorraad in Poelenburg (toename verkeersvolume) en de autonome groei van het autobezit en verkeersintensiteit. De directe aansluiting gaat ook de onlogische omrijdbewegingen vanuit Poelenburg naar de Thorbeckeweg tegen. Dit levert tegelijk milieuwinst op en komt de leefbaarheid in het gebied tussen Wibautstraat en De Weer ten goede.
- Nieuwe dwarsverbindingen verbeteren de bereikbaarheid voor fietsers en ander langzaam verkeer.

De totale investering van corporaties en gemeente in Poelenburg volgens het Masterplan voor de periode 2007-2017 bedragen ruim € 150 miljoen. Het onrendabele tekort bedraagt ongeveer € 20 miljoen, gelijkelijk verdeeld over de corporaties en de gemeente. Dit bedrag kunnen we maar één keer uitgeven, en een belangrijk deel van het geld is noodzakelijk voor fysieke maatregelen zoals het wegnemen van milieubelemmerende factoren (geluid, gasleiding) en het bouwen van het multifunctionele centrum rondom de Brede School.

De volgende kaart vat het Masterplan Poelenburg samen:

Verklaring van cijfers in de kaart

1 Groene Driehoek, nieuw woongebied, met een gevarieerd woningsaanbod.	en geschieden rijbanen met groene middenberm.	centrum, centrum jeugd en gezin, activiteitscentrum en woningen.	10 Nieuwe langzaam verkeersroute in bestaand wijkdeel.
2 Nieuw winkelcentrum met appartementen erboven.	4 Nieuwe woningen ter vervanging van de E-flats.	7 Nieuwe woningen (i.p.v. winkelcentrum).	11 Zuidelijke ontsluiting.
3 Straat Poelenburg met nieuw wegprofiel, bomen, wandelstrook, vrijliggend fietspad	5 Recreatiegroen.	8 Vervanging bestaande flats door nieuwe woningen.	
	6 Wolajnscluster met school, gezondheids-	9 Bedrijfsverzamelgebouw.	

De aanpak zoals we die schetsen in het Masterplan past goed in de doelstellingen die het Rijk zich gesteld heeft voor de Krachtwijken. Maar het wordt een uitdaging om de al in het Masterplan opgenomen doelstellingen nog een extra duw te geven, zonder het proces en de planning van het Masterplan te 'frustreren'. Aan het Masterplan zoals het er nu ligt, is immers 2 jaar intensieve voorbereiding en onderhandeling tussen partijen vooraf gegaan en het zou niet goed zijn hier nu alweer aan te tornen. Met name de financiële afspraken uit het plan zijn het resultaat van langdurig meten en rekenen. De vier partijen die de financiële verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van het Masterplan (de gemeente Zaanstad en de drie corporaties) zijn financieel gezien tot het uiterste gegaan.

Tijdens het opstellen van het concept Masterplan Poelenburg publiceerde het ministerie van VROM nieuwe onderzoeksresultaten over de milieuhinder die de wijk ondervindt. Deze gegevens bleken zeer negatief en bevestigden de milieuproblemen zoals die ook door Zaanstad al gezien werden. De geluidhinder (van de Rijksweg A8) en de fijn stof problematiek in Poelenburg moeten urgent worden aangepakt. Dit is in feite voorwaarde voor verdere ontwikkeling van de wijk. Wanneer ervan uitgegaan wordt dat ook de bewoners van dit type wijk recht hebben op een gezonde leefomgeving, is het aanpakken van de milieuhinder geen keus meer maar een plicht.

Daarmee blijven er een paar belangrijke uitdagingen liggen. Niet alle verbeteringen die nodig zijn om de visie van het Masterplan waar te maken kunnen worden gefinancierd. Het oorspronkelijk uitgebreide sociale programma is om deze reden teruggebracht tot een sobere aanpak. Bovendien moeten we, als er middelen worden gevonden om broodnodige voorzieningen in de wijk te realiseren, ook geld reserveren voor de exploitatie daarvan. Dit is een majeur probleem voor Zaanstad, een gemeente die uiterst zorgvuldig om moet gaan met haar beperkte middelen.

3.0 Wijkactieplan Poelenburg: de prioriteiten

Welke verbeteringen maken echt een cruciaal verschil voor Poelenburg? De volgende prioriteiten zijn de uitkomst van consultatierondes met betrokken partijen, buurtbewoners, interne en externe deskundigen. Er was grote eenstemmigheid over de lijst acties, die wij hebben geclusterd onder drie thema's: verbetering van de milieukwaliteit, een multifunctioneel centrum als hart van de wijk, en veiligheid.

3.1. Een sociaal programma voor Poelenburg.

Een sociaal sterke wijk. Dat willen wij bereiken door een breed programma van acties en investeringen. Wij bouwen hierbij voort op het sociaal programma dat is ontwikkeld in het kader van het Masterplan Poelenburg. Wij leggen de nadruk op het verbeteren van de vooruitzichten van jeugd en jongeren in de wijk, aan een betere inburgering en integratie van allochtone bewoners, en aan verbetering van de positie van ouderen. Met een aanpak achter de voordeur zal naar voren komen waar precies de knelpunten, maar ook de talenten van mensen liggen. Daarop wordt een sluitend aanbod geformuleerd. De ketenaanpak heeft hierin onze volle aandacht. Dat geldt voor terreinen als armoedebestrijding, verhogen kansen op de arbeidsmarkt, gezondheidsklachten enz.

Vele (maar niet alle) plannen die wij hier ontvouwen passen in het multifunctionele centrum, dat het nieuwe hart van de wijk moet worden. Rondom de Brede School willen wij een cluster van voorzieningen creëren. Aan het eind van deze paragraaf schetsen wij hoe we een duurzaam succes van dat multifunctionele centrum gaan maken.

Jeugd en jongeren.

- **De Brede School.** In Poelenburg staat nu geen school. De kinderen uit de wijk bezoeken basisscholen die rond de wijk zijn gelegen. Belangrijk is dat er een onderwijsplek centraal in de wijk wordt gerealiseerd. Basisschool De Gouw wordt daarvoor naar Poelenburg verplaatst. In deze school wordt het 'brede school-concept' vorm gegeven, hetgeen inhoudt dat er een pedagogisch verantwoord vóórschools, tussenschools en naschools programma voor kinderen wordt aangeboden. Daartoe werkt de school samen met organisaties voor kinderopvang, culturele educatie en welzijn. Het is voor een Brede School in Poelenburg van groot belang om veel aandacht aan ouderbetrokkenheid te besteden. Dat krijgt gestalte door een zg. 'Ouderkamer' in te richten, zowel als inloopplek als activiteitenprogramma's, met onder meer informatie, advies en cursussen met betrekking tot opvoeden en opgroeien, te verzorgen door medewerkers van het Centrum Jong. De Brede School, maar ook het Centrum Jong vormen een ingang van waaruit allochtone ouders die nog slecht zijn ingeburgerd naar de inburgeringscursussen kunnen worden toegeleid. Omgekeerd zal in de inburgeringscursussen veel aandacht worden besteed aan het thema opvoeden en opgroeien, door in de aanbestedingen van de inburgering de samenwerking met het onderwijs en de Centra Jong stevig te verankeren. Om het inhoudelijke programma vorm te geven zal een beroep gedaan worden op de middelen van de impuls Brede Scholen, sport en cultuur. Niet alleen de verplaatsing van de school vraagt de nodige zorg en ondersteuning, de combinatie van functies vereist in

deze nieuwe setting ook een unieke planning en begeleiding voor wat betreft het samenbrengen en organiseren van functies. In de planning en procesbegeleiding van de bouw van de nieuwe Brede School is hier specifieke expertise voor nodig.

- **Voorschoolse opvang.** Wij willen een sluitende aanpak realiseren van de voorschoolse opvang van 0-4 jarigen in Poelenburg. Zaanstad heeft reeds een programma op dit gebied, samen met de basisscholen, Stichting Welsaen en de JGZ. Basisschool de Gouw heeft twee VVE-groepen, dit aantal willen wij in de nieuwe Brede School uitbreiden tot vier. Het streven van de gemeente is om in 2009 70% van de Zaanse doelgroep te bereiken met voorschoolse en vroegschoolse educatie, maar in Poelenburg streven we naar 100%. Op die manier bouwen we aan een sterk fundament voor de wijk. Daartoe kiezen we voor extra toeleiding via intermediairs in Poelenburg. Deze personen zorgen voor een actieve benadering van de ouders van doelgroepkinderen en stimuleren deze o.a. via huisbezoeken om hun kinderen naar een VVE voorziening te sturen.
- **Centrum voor Jeugd en Gezin.** Informatie, advies en hulp op het gebied van opvoeden en opgroeien, dat gaat Centrum Jong bieden. Ouders en jeugdigen kunnen er terecht met al hun vragen en zorgen. Of het nu te maken heeft met ontwikkeling, gezondheid, welzijn of gedrag van het kind. Centrum Jong begeleidt ouders al tijdens de zwangerschap en biedt zorg en steun vanaf de geboorte tot het kind volwassen is. In Centrum Jong werken verloskundigen, kraamzorg, jeugdgezondheidszorg, jeugdzorg, basisscholen, welzijnsorganisaties en de gemeente samen. De indicatiestelling voor de jeugdzorg begint feitelijk al aan de keukentafel. Daarbij staat Centrum Jong in nauw contact met relevante instellingen en professioneel betrokkenen op het gebied van opvoeden en opgroeien. Dan gaat het bijvoorbeeld om kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, voortgezet onderwijs, ROC's, huisartsen, medisch specialisten (zoals gynaecologen en kinderartsen, diëtisten, de sociale dienst, politie en justitie. In het centrum wordt vanzelfsprekend gewerkt volgens het protocol Kindermishandeling, om problemen vroegtijdig op te sporen en aan te pakken. Het realiseren van de samenwerking vergt een stevige coördinatiefunctie in het centrum, niet alleen om samenwerking tussen de direct betrokken organisaties vorm te geven, maar bij voorbeeld óók als Centrum actief te zijn in verdere dienstverlening voor gezinnen, zoals bij voorbeeld de toeleiding naar taalcurstussen voor allochtone ouders. Ook moet de inloopfunctie gewaarborgd zijn doordat mensen te woord gestaan kunnen worden voor eerste vragen en het maken van afspraken.
- **Kindlint.** Een duidelijk herkenbare markering van de veiligste routes tussen de school en andere ontmoetingsplekken in de wijk voor kinderen.
- **Sportfaciliteiten.** De bouw van de Brede School maakt het mogelijk op een centraal punt in de wijk sportfaciliteiten toe te voegen, die de jeugd uitdaagt tot sporten en bewegen. Dit is des te meer nodig, omdat in de wijk relatief veel jongeren wonen die moeite hebben met bewegen, en/of kampen met overgewicht.
 - een **sportzaal** bij de Brede School, die groter is dan een standaard gymzaal. Deze sportzaal kan door alle bewoners van de wijk worden gebruikt. Er zijn nu slechts minimale voorzieningen voor binnensporten in Poelenburg.
 - Een '**sportplein**' van 1400 m2, dat geschikt is voor diverse buitensporten. Buiten schooltijd kan het sportplein worden gebruikt door de jongeren uit de wijk.
 - Een **Cruyff-Court** stimuleert de jeugd, en heeft een positieve uitstraling op de hele wijk, mede door de evenementen die op zo'n court worden georganiseerd. De locatie van het veld wordt samen met de wijk bepaald.
 - Er is een **sportbuurtwerker** nodig die kinderen en jongeren activeert, en ervoor zorgt dat de sportfaciliteiten beter worden benut. Voor het realiseren van meer sportaanbod zijn professionals en vrijwilligers nodig die aan de sportende jongeren en volwassenen begeleiding kunnen geven. Wat dat betreft zal een beroep gedaan worden op de middelen van de impuls Brede Scholen, sport en cultuur.
 - **Opknappen Choku Gym.** Deze sportschool speelt een zeer belangrijke en positieve rol in de wijk. Wij willen hem graag behouden op de centrale plek waar hij nu is gevestigd. Dit vereist echter investeringen in de accommodatie.

- **Opplussen bestaande sportveldjes.** Hier en daar in de wijk zijn trapveldjes aanwezig, deze zijn echter van bedroevende kwaliteit. Met een beperkte investering (20.000 euro per jaar) kunnen deze veldjes sterk worden verbeterd, hetgeen meer uitnodigt om te gaan sporten.

Andere sociale functies

Wij zien het Actieplan Krachtwijken als een kans om rond de Brede School een sociaal centrum voor de wijk te laten verrijzen, waar bewoners, jong en oud, allochtoon en autochtoon, terecht kunnen voor alle mogelijke diensten, ook rond thema's als cultuur, gezondheid, werk en inkomen. Het proces, de weg ernaar toe is net zo belangrijk als het uiteindelijke product; het dak. In het multifunctionele centrum wordt plaats gemaakt voor:

- **Activiteitencentrum**, ter vervanging van 'De Poelenburcht'. Hier vinden met name activiteiten plaats voor de kinderen, jongeren én ouderen in de wijk.
- **Culturele activiteiten.** Het ontbreekt nog aan de middelen om culturele activiteiten te kunnen organiseren rond de herstructurering van Poelenburg. Interventies van kunstenaars tijdens vergelijkbare processen in andere Zaanse wijken (zoals Rosmolenbuurt en Vissershof) bleken zeer positieve effecten te hebben op de saamhorigheid en de cohesie in de wijk.
- **Gezondheidscentrum**, met huisartsen, apotheek en fysiotherapeut. In het gezondheidscentrum willen we de kwaliteit van de zorg verbeteren door reguliere inzet van een VETC-er (voorlichter in eigen taal en cultuur), het maatschappelijk werk en de GGZ.
- **Sociaal Servicepunt.** Wij willen in Poelenburg een servicepunt neerzetten, waar bewoners terecht kunnen met vragen over inkomen, uitkering, schuldsanering, opleidingsmogelijkheden, inburgering. Juist de bewoners van deze wijk kampen vaak met meerdere problemen tegelijkertijd, en hebben een grote behoefte aan 1 loket waar ze met alle vragen terecht kunnen. De medewerkers helpen bij het invullen van formulieren, en bezoeken mensen zo nodig thuis. De gemeente heeft in haar eigen begroting ruimte gemaakt voor een zogenaamde intermediair; iemand die als een makelaar schakelt tussen bewoners en gemeentelijke instellingen om de beschikbare instrumenten voor bijvoorbeeld intensivering schuldhulpverlening, ondersteuning bij vrijwilligerswerk en maatschappelijke participatie, reïntegratietrajecten adequaat in te zetten.
- **Inburgering.** Wij willen de voor inburgering beschikbare middelen (WI) ontschot kunnen inzetten, samen met middelen voor Educatie, WWB, WSW en WMO.
- **Vestiging van de Bibliotheek.** Er komt, gekoppeld aan de Brede School, een dependance van de bieb middenin Poelenburg, waar boeken en andere media kunnen worden geleend, en waar via computers Internet kan worden geraadpleegd. Dit vormt een belangrijke uitbreiding van het voorzieningenniveau in de wijk, met potentieel grote positieve effecten op inburgering, het inlopen van taalachterstanden en sociale cohesie.

In Poelenburg speelt werk een belangrijke rol. Vergeleken met de rest van Zaanstad is het aandeel niet-werkenden werkzoekenden in Poelenburg hoger dan in elke andere wijk. Werk is niet alleen van belang voor de werkzoekende zelf, ook de jeugd moet gestimuleerd worden en kansen op werk vergroot. Maatregelen die tot dit resultaat kunnen leiden zijn:

- Steunpunt voor ondernemers
- Stimuleren van oprichting ondernemersverenigingen
- Een onderzoek naar de mogelijkheid van een ondernemersregeling kanszone
- Toepassing van microkredieten
- Bedrijfsverzamelgebouw met ondersteuning voor startende ondernemers
- Realisering Keurmerk Veilig Ondernemen
- Inrichten van een Business Improvement District. Door (tijdelijk) meer ozb te betalen kunnen gebiedsgerichte verbeteringen aangebracht worden, en wordt het 'meeliften' van ondernemers die niet bijdragen maar wel profiteren van de faciliteiten onmogelijk gemaakt. Ondernemers dragen daarmee gezamenlijk bij aan de verbetering van de bedrijfsfaciliteiten in de wijk.

In of naast het multifunctionele centrum willen wij een aparte voorziening creëren voor ondernemers in de wijk.

- **Steunpunt voor ondernemers in Poelenburg.** Het aantal starters in Poelenburg ligt nog altijd onder het gemiddelde voor Zaanstad. Bovendien is de slaagkans van de (merendeels allochtone) ondernemers niet hoog. Wij willen bewoners stimuleren om een bedrijf te beginnen, en bijdragen aan het succes van deze ondernemingen. Poelenburg moet een kanszone worden, waarin bijvoorbeeld het opknappen van oude bedrijfs- en winkelpanden via fiscale instrumenten wordt ondersteund. Staatssecretaris Heemskerk (EZ, PvdA) wil steunpunten vestigen in de Krachtwijken, waar allerlei instanties gezamenlijk hun diensten aanbieden: gemeente, Kamer van Koophandel, Belastingdienst, Centrum voor Werk en Inkomen en de uitkeringsinstantie UWV. Vanuit het steunpunt werkt een contactpersoon voor de ondernemers uit de buurt. Bewoners kunnen er een beroep doen op de nieuwe regeling voor microkredieten. Het steunpunt is tevens de locatie voor een 'arbeidsmarktmakelaar', die de personeelsbehoeften peilt van werkgevers in de Zaanstreek, en stages, leer/werkplaatsen en banen vindt voor werkzoekenden in Poelenburg.

Een duurzame aanpak

De kosten van het realiseren van een multifunctioneel centrum bij de Brede School zijn begroot op € 6.5 miljoen.

Het multifunctionele centrum moet uitgroeien tot het hart van de wijk, tot één van de belangrijkste ontmoetingsplekken in Poelenburg. Dat stelt hoge eisen aan het ontwerp. Bovendien moet de continuïteit van het centrum verzekerd zijn.

Ruimte voor initiatieven

Vanuit de wijk zijn er initiatieven van bewoners die ondersteuning vragen bij het uitvoeren van hun plan. Een voorbeeld hiervan is het Vrouwenkoor; opgezet door enthousiaste vrouwen uit de wijk die samen willen komen om te zingen. Wat zij nodig hebben is een ruimte om bij elkaar te komen en een dirigent. Ook de Turkse ouderenvereniging Hu'zur heeft een plek nodig om bij elkaar te komen.

Het multifunctionele centrum kan pas echt functioneren als het sociale hart van de wijk, wanneer nieuwe initiatieven, die nog in opkomst zijn, daar hun plek kunnen vinden.

Voor een deel van deze initiatieven dienen we een aanvraag in bij de stimuleringsregeling Ruimte voor Contact.

Wij stellen ons de volgende aanpak voor:

- onderzoek en uitwisseling is nodig tussen gemeenten over de beste manier om een multifunctioneel centrum te ontwerpen en te exploiteren. Geslaagde ondernemingen als de 'vensterscholen' zijn daarbij een inspiratiebron.
- de financiële systematiek van het Rijk (bijvoorbeeld ten aanzien van extra ruimtes rondom een Brede School) voldoet niet meer, en moet worden herzien.
- onderzocht moet worden, of een sterke verlaging van de exploitatielasten mogelijk is door investeringen vooraf in energiebesparing en het beperken van onderhoudslasten.
- het centrum moet zodanig flexibel worden opgezet, dat vele vormen van gebruik (eventueel ook door commerciële partijen) mogelijk zijn.
- er is een aanloopperiode nodig om uit te vinden hoe het multifunctionele centrum optimaal kan worden ingericht en beheerd.
- in die periode is een krachtige projectcoördinatie geboden.

Uitgaande van deze aanpak stellen wij een financieringsprogramma voor, dat de sociale activiteiten in het centrum voor een periode van vijf jaar garandeert.

Daarnaast bepleiten wij een BDU voor alle middelen, die ter beschikking komen voor de activiteiten in het multifunctionele centrum en het sociale domein. Dit maakt eenduidige exploitatie van het multifunctionele centrum mogelijk. Wanneer niet voor elk beleidsterrein apart subsidies en rijksmiddelen moeten worden aangevraagd (de "B-lijst"), bespaart dat niet alleen de gemeente Zaanstad veel werk, maar ook de diverse betrokken departementen. Een dergelijke werkwijze creëert tevens ruimte voor nieuwe initiatieven

Maatschappelijke effecten:

- Meer kinderen starten op de basisschool zonder taalachterstand
- Minder schooluitval van jongeren door stimulerend opvoedingsmilieu
- Minder overlast van jongeren door betere ontwikkelingskansen en aansprekend aanbod aan vrijetijdsactiviteiten
- Minder jongeren met (gezondheids-)problemen, zoals overgewicht
- Meer mensen aan het werk door arbeidsmarktstimulering

Monitoring:

- Onderwijsmonitor
- Jongerenoverlast klachten verminderen (Zaanpeiling)
- GGD monitor (2009)
- Cijfers Sociale Zaken en UWV

3.2 Naar een betere milieukwaliteit in Poelenburg

De wijk Poelenburg is een van de plekken in Zaanstad waar de milieukwaliteit het meest onder druk staat. De aanleg door het Rijk van de Tweede Coentunnel verbetert weliswaar de bereikbaarheid van de regio, maar dreigt de luchtkwaliteit in Poelenburg nog verder te verslechteren en de geluidshinder door het verkeer over de A8 te vergroten. Verbetering van de woonomgeving is nu juist de kern van het Masterplan Poelenburg.

Het coalitieakkoord, dat ten grondslag ligt aan het huidige kabinet, stelt dat bestaande verschillen in levensverwachting tussen bevolkingsgroepen met een verschillende sociaal-economische achtergrond moeten worden verminderd. Daarmee zijn wij het zeer eens. Wij vinden het verbeteren van de milieukwaliteit van Poelenburg een topprioriteit van dit Actieplan.

- *Scherms langs de A8.* Rijkswaterstaat legt een geluidsscherms aan langs de A8. Hierin zal echter een gat ontstaan (van ongeveer 450 meter) precies waar de rijksweg het dichtst langs de nieuwe bebouwing in Poelenburg loopt. De huidige regelgeving verplicht Rijkswaterstaat niet om dit gat in het geluidsscherms te dichten. Voor de leefbaarheid van de wijk is dit echter een eerste voorwaarde aangezien de geluidsoverlast groot zal zijn. Daarnaast heeft Poelenburg van alle wijken in Zaanstad het meest te lijden onder de emissie van fijn stof. Voor een deel is dit afkomstig van het drukker wordende verkeer over de rijksweg A8. Dit pleit voor de aanleg van een scherm dat niet alleen het geluid beperkt, maar ook fijn stof wegvangt. Er wordt momenteel op diverse plaatsen in Nederland onderzoek gedaan naar stofvangers. Wij streven naar een scherm dat niet alleen het geluid tegen houdt, maar ook fijn stof afvangt, en bovendien fraai ontworpen is. Rijkswaterstaat werkt aan een experiment met een dergelijk scherm langs de A8 ter hoogte van Amsterdam Noord. Wij vragen een dergelijk scherm ook bij Poelenburg neer te zetten. Verder willen we dat dit scherm tegelijkertijd geplaatst gaat worden met het al geplande scherm. Nu in één keer het gehele scherm plaatsen is veel efficiënter en goedkoper. De kosten van de aanleg van dit gedeelte worden door Rijkswaterstaat geschat op ongeveer € 3.000.000, - .

Knelpunt: Rijkswaterstaat is op dit moment bezig met de aanbesteding voor de aanleg van het geluidsscherms. Tot op heden heeft Rijkswaterstaat zich gesteld op het standpunt dat het aanleggen van een geluidsscherms langs Poelenburg niet tot haar taak behoort. Op dit moment staan daar immers nog geen huizen. Ten noorden en ten zuiden van Poelenburg laat Rijkswaterstaat wel een geluidsscherms aanleggen. Het nu in één keer meenemen van de 450 meter tussen het noordelijke en zuidelijke deel zou € 3 miljoen kosten. Wanneer Zaanstad dit in een later stadium zelf moet laten doen, via een aparte aanbestedingsprocedure, zullen de kosten oplopen. Wanneer de belangen van het Rijk en Zaanstad gezamenlijk opgepakt worden, kunnen deze extra kosten bespaard worden. Geld dat besteed kan worden aan bijvoorbeeld het sociale programma voor Poelenburg.

- *Fijn stof wegvangen bij de bron.* Poelenburg heeft niet alleen te maken met fijn stof van het wegverkeer. Een belangrijk deel blijkt afkomstig van andere bronnen buiten Zaanstad zoals het westelijk havengebied van Amsterdam. Zaanstad onderzoekt hoe de bijdrage van de verschillende bronnen precies is. Aangezien het om bronnen gaat buiten de gemeentegrens vraagt zij VROM om er samen met de bevoegde instanties provincie Noord-Holland en gemeente Amsterdam voor te zorgen dat deze bronnen worden aangepakt. Daarnaast vragen wij de expertise van VROM voor het aanpakken van fijn stof bronnen binnen de gemeente Zaanstad.

- *Klimaatbestendig bouwen en wonen in Poelenburg.* In de woonwijk Poelenburg worden in totaal 760 woningen (265 huurwoningen en 495 koopwoningen) gerealiseerd, met daarnaast voor de wijkvoorzieningen utiliteitsgebouwen zoals een winkelcentrum, basisschool, activiteitscentrum en bedrijfsverzamelgebouw. Zaanstad wil van Poelenburg een echte krachtwijk maken die ook in de toekomst krachtig blijft. Daarom streven wij ernaar de nieuwbouw in Poelenburg klimaat neutraal te bouwen. De komende jaren is onderzoek nodig naar de mogelijkheden en onderhandelingen met de marktpartijen om tot klimaatneutrale nieuwbouw te komen. Hiervoor is een budget van €500.000,- voor het onderzoek en een beginbedrag voor de daadwerkelijke maatregelen nodig. Daarnaast willen wij een bedrag van €250.000 reserveren voor een voorlichting- en gedragsveranderingcampagne rond energiebesparing, uit te voeren door de GGD.
- *Verplaatsing gasleiding.* In Poelenburg ligt een hogedruk aardgasleiding in het profiel van de straat Poelenburg, met een verdeelstation ten noorden van het Weerpad. Op rijksniveau speelt een discussie over zoneringen ronde gasleidingen, waardoor er enige onzekerheid is over de toekomstige normering. Het Masterplan voorziet in een verdiepte aanleg (minimale dekking 2 meter) van de gasleiding, waardoor de toegestane bevolkingsdichtheden met een factor 10 worden verhoogd. De geraamde kosten van verplaatsen of verzwaren van de gasleiding liggen tussen de €1 en 1,5 miljoen. Verplaatsen van het verdeelstation kost €1 miljoen.
- In 2007 wordt onderzoek gedaan naar asbest in de bodem in Poelenburg. De resultaten kunnen van invloed zijn op de voortgang van de uitvoering van de herstructurering van Poelenburg. Over het voorkomen van vertragingen en het zonodig nemen van maatregelen willen wij met VROM overleggen.

Maatschappelijke effecten:

- Een gezonder leefklimaat door vermindering milieubelasting in de wijk,
- Een beter imago van de wijk; mensen blijven langer in de wijk wonen
- Meer differentiatie van bewoners wat betreft opleidingsniveau en inkomen
- Verminderen van de CO2 uitstoot

Monitoring:

- Ervaren gezondheid (Zaanpeiling)
- Ervaren geluidsbelasting (Zaanpeiling)
- Fijnstofmetingen
- Gemiddelde woonduur (Gemeentelijke Basisadministratie)
- Afzet duurdere woningen, inkomenssituatie, opleidingssituatie (Zaanpeiling)
- Indirect: Frequentie bezoek huisarts; aantal klachten gerelateerd aan geluid en fijnstof-overlast.
- Waardering voor de woonomgeving (Zaanpeiling)

3.3 Veiligheid

Door het Masterplan wordt een grootscheepse transformatie van Poelenburg in gang gezet. Wij willen van deze gelegenheid gebruik maken, om de veiligheid in de wijk te verbeteren.

- **Personeelstekorten.** De gemeente Zaanstad kampt met veel vacatures in de reguliere bezetting van de politie. Ook liggen de prioriteiten niet bij projecten als 'doe effe normaal'. Dit probleem moet in snel tempo worden opgelost. Wij vragen hierbij om ondersteuning en expertise van het Rijk.

- **Extra toezicht tijdens de transformatie** van de wijk. Belangrijke ontmoetingsplaatsen in Poelenburg, zoals het nieuwe winkelcentrum, moeten een toonbeeld worden van veiligheid. Dit vereist ook het toetsen van bouwplannen op veiligheidsaspecten. Wij willen daarvoor een externe plantoetsers inschakelen. Tijdens de transformatie van de wijk is extra aandacht voor de leefbaarheid nodig. Er is extra inzet nodig van huismeesters, de gemeentelijke reiniging en de medewerkers voor wijkonderhoud en wijktoezicht en van de politie om de woningcomplexen en de openbare ruimte in de jaren van sloop en nieuwbouw schoon, heel en veilig te houden. Voorkomen moet worden dat er onveilige en ongezonde situaties ontstaan. Ondernemers werken samen met politie, brandweer, vastgoedeigenaren en gemeente aan een Keurmerk Veilig ondernemen. Er komt permanent cameratoezicht, actieve beveiliging, een consequent aangiftebeleid, winkelverboden voor dieven en overlastveroorzakers.
- **Doe effe normaal.** We willen een oud project nieuw leven inblazen: *doe effe normaal*. Agenten 'adopter' een basisschool, geven voorlichting aan de kinderen in deze school, komen zo in contact met de leerlingen. Het project bereikt de groepen 7 en 8 van de basisschool, en de eerste groepen van het voortgezet onderwijs. Groot voordeel: de agenten leren de jongeren in de wijk beter kennen, en kunnen makkelijker met hen in gesprek komen wanneer dat nodig is. Jongeren worden zich meer bewust van de regels die gelden in de maatschappij, en realiseren zich beter welke consequenties hun gedrag heeft.
Dit project functioneerde enkele jaren geleden, werd algemeen zinvol en waardevol bevonden, maar vervolgens stopgezet wegens capaciteitsgebrek bij de politie. Doe effe normaal zou een belangrijke aanvulling zijn op de lopende projecten die 'hanggedrag' en overlast van jongeren in de gaten houden en door gerichte activiteiten proberen te voorkomen.

Knelpunt: Hoe graag de politie en de gemeente Zaanstad ook extra politiemensen in zou willen zetten voor het veiliger maken van de wijk, zolang het niet lukt de vacatures vervuld te krijgen, zal dit een onhaalbare kaart zijn. Om dit probleem op te lossen is het noodzakelijk dat samen met het Rijk gekeken wordt naar de wervingsmogelijkheden voor meer politiemensen.

Maatschappelijke effecten:

- Mensen voelen zich veiliger op straat
- Verbetering van de relatie tussen de wijkagent en jongeren in de wijk

Monitoring:

- Veiligheidsgevoel (Zaanpeiling); vanuit het Rijk wordt ook een veiligheidsmonitor bijgehouden
- Tevredenheid wijkagent
- Zaanse Jongerenpeiling

Tot slot:

Bewonersparticipatie rond het Actieplan.

Zaanstad realiseert zich heel goed, dat er een wereld te winnen valt, wanneer de bewoners van Poelenburg vanaf het allereerste begin goed worden geïnformeerd, en de kans krijgen mee te praten over de plannen voor de wijk. Rondom het Masterplan is dan ook een zeer uitgebreid traject van bewonersparticipatie opgezet. Dit bemoeilijkt enigszins de participatie van bewoners in dit Wijkactieplan. We kunnen immers moeilijk twee keer dezelfde vragen aan bewoners gaan stellen.

Wel zien wij het belang in van een apart participatietraject rond het Actieplan, waarbij passende werkvormen worden ingezet die aansluiten op de kennis en de behoeften van verschillende groepen bewoners. Voor dit programma is een jaarlijks budget van € 100.000 benodigd.

5. Financiële uitwerking Brandarisakkoord

Brandarisakkoord:

x €1.000	Totaal kosten	aandeel corporaties	centraal fonds	aandeel gemeente	rijk brief 1 feb	derden	tekort
INVESTERINGEN							
Multifunctioneel accommodatie	10,151	10,151	5,700	2,211	0	2,240	0,000
Milieuprogramma	24,000	24,000	0	0	0	0	0,000
Totaal investeringen	34,151	34,151	5,700	2,211	0,000	2,240	0,000
KOSTEN							
Projectleider ontwikkeling MFA	0,150	0,045	0	0,045	0	0	0,060
Sociaal economisch programma	17,427	5,691	4,519	2,750	1,096	0,230	3,141
Totaal kosten	17,577	5,736	4,519	2,795	1,096	0,230	3,201
Totaal	51,728	39,887	10,219	5,006	1,096	2,470	3,201

MFA=multifunctionele accommodatie

Toelichting op Brandarisakkoord:

1. De totale investering in het Wijkactieplan bedraagt € 51,7 miljoen
2. Om € 10,200 miljoen aan projectsteun uit Centraal Fonds voor Volkshuisvesting (CFV) te krijgen dienen de corporaties minimaal € 34,0 miljoen te investeren en/of bij te dragen in de kosten van de uitvoering van het Wijkactieplan.
3. De totale bijdrage van de corporaties in het Wijkactieplan is € 46,0 miljoen, te weten € 10,2 miljoen voor MFA (waarvan € 5,7 miljoen ten laste van CFV), € 5,7 miljoen Sociaal-economisch programma, € 4,5 miljoen via bijdrage CFV en € 1,6 miljoen van het tekort op het Wijkactieplan en € 24,0 miljoen in duurzame renovatie in het onderdeel Milieu van het Wijkactieplan.
4. Minimale bijdrage aan het Sociaal-economisch programma uit het Wijkactieplan vanuit gemeente is € 2,795 miljoen en Rijk is € 1,096 miljoen.
5. De gemeente draagt circa € 2,211 miljoen bij aan de multifunctionele accommodatie € 2,795 miljoen aan het Sociaal-economisch programma en draagt in principe € 1,6 miljoen bij aan het tekort van het Wijkactieplan.
6. In het charter te sluiten tussen de gemeente en het Rijk, wordt opgenomen dat de projectsteun van € 10,2 miljoen uit het Centraal Fonds voor Volkshuisvesting een randvoorwaarde is voor de uitvoering van het Wijkactieplan.
7. De indicatieve verdeling van de projectsteun is € 5,7 miljoen voor de multifunctionele accommodatie en voor € 4,519 miljoen voor sociaal economisch programma.
8. Tekort op Sociaal-economisch programma is € 3,201 miljoen. De partijen komen hier samen uit, in principe met een verdeling van 50-50%.
9. Voorwaarde voor 8: gemeente spant zich in om de geldstromen van het Rijk, zoals genoemd in de brief van 1 februari 2008, naar Poelenburg te krijgen. De extra gelden vanuit het Rijk (brief 1 februari) worden in mindering van het tekort gebracht. Op die manier profiteren de corporaties en de gemeente evenredig.